

De mijnen van Limburg

Juul Lelieveld en Annemiek de Groot zijn eindredacteuren van Kleio.

Wat?

Een bronnenopdracht over de mijnbouw in Nederland, aansluitend bij het artikel *Het begin van het einde* op pagina 42-43 van dit nummer.

Voor wie?

Onderbouw vmbo/havo/vwo.

Tijdvak

Tijd van televisie en computer. Waar in de meeste methodes nog wel enige aandacht wordt geschonken aan de gasbel (canon) komt de mijnbouw vrijwel nergens aan bod.

Hoe?

Leid het onderwerp in met een filmpje van YouTube over de Limburgse mijnen. http://youtu.be/zAe7x9Y_PAo (Of zoek op 'Plaats van herinnering: De mijnsluitingen, Heerlen' van GeschiedenisTV).

De klas gaat bronnen verzamelen over de mijnbouw. Verdeel de groep in tweetallen en laat ze zoeken naar informatie over de mijnbouw in Limburg. Geef elk groepje een of meer deelonderwerpen:

- Hoe werkt een mijn? Laat dit groepje de afbeelding van het Rijksmuseum gebruiken bij hun uitleg.
- De mijnbouw in Limburg; welke delfstoffen werden er gewonnen, welke mijnen waren er en waar lagen ze?
- Het dagelijks leven van een mijnwerker; laat leerlingen hiervoor onder meer het dagboek van een mijnwerker gebruiken (zie bronmateriaal).
- Het verenigingsleven dat rond de mijnen onstond;
- Mijngelukken;
- Waarom sloten de mijnen?
- Wat gebeurde er na de sluiting van de mijnen?

De bronnen die volgens elk tweetal de beste informatie geven over het deelonderwerp, zetten ze in bord op Pinterest (www.pinterest.com). Verzamel alle borden op één Pinterest-account, zodat er een mooi overzicht ontstaat over de geschiedenis van de Limburgse mijnen. Aan het einde van dit artikel vindt u alvast wat links naar bruikbare bronnen om de klas op weg te helpen.

Rechts: Vrolijk lachende 'koempels' in de mijn, foto uit 1946. **Onder:** Schachtbokken van de mijn, Limburg, Maasmechelen (Eisden). Foto Wim Bladt. **Rechterpagina:** Schacht Nulland in Kerkrade is een van de laatste zichtbare overblijfselen van de mijnbouw. Foto: R. van de Laar.

Wat levert het op?

Elk tweetal leert door het bekijken van de bronnen een stukje van de Limburgse mijnbouwgeschiedenis beter kennen. Aan het einde van de les loopt u de Pinterest-borden kort langs. Laat leerlingen vertellen wat zij te weten zijn gekomen over hun deelonderwerp. Begin met het groepje dat uitlegt hoe een mijn werkt aan de hand van de afbeelding van het Rijksmuseum. Eventueel koppelt u een verdiepende opdracht aan de les, waarbij alle verzamelde bronnen gebruikt worden. Laat leerlingen bijvoorbeeld een dagboek schrijven van een mijnwerker die na de sluiting zijn baan kwijt is, waaruit blijkt hoe groot de impact van de mijnen op het leven in Zuid-Limburg was.

Waarom?

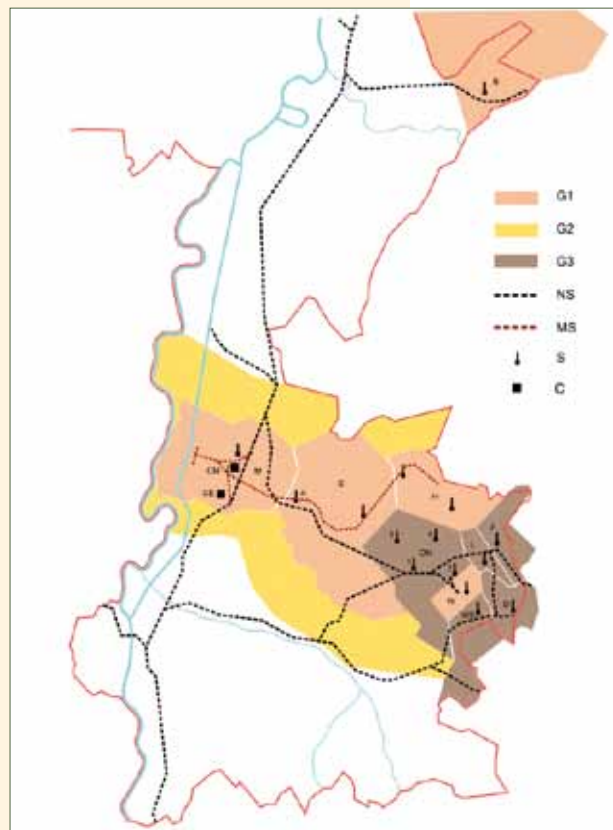
De mijnen zijn een weinig belicht deel van de Nederlandse geschiedenis in het onderwijs. Toch zijn ze van

grote betekenis geweest. Omdat ze bijdroegen aan de stijging van de welvaart van ons land na de oorlog en omdat ze onlosmakelijk verbonden zijn met de geschiedenis van Limburg, is het de moeite waard om hier eens aandacht aan te besteden als dit in uw programma past. Dit onderwerp biedt een mooie kans om de geschiedenis van een regio van Nederland te behandelen, om leerlingen te laten zien hoe divers de geschiedenis van ons land is. Er is niet één geschiedenis van Nederland. Ook leent het thema 'mijnbouw' zich goed voor een vakoverstijgend project of de lessen Mens & Maatschappij. ■

Suggesties voor bronnenmateriaal

- Op www.demijnen.nl vindt u een tijdlijn, 6.000 foto's en het dagboek van een mijnwerker.
- *Andere Tijden* van 25 maart 2012 ging over de mijnsluitingen en de vestiging van de DAF-fabriek in Born. Zie www.geschiedenis24.nl. De aflevering is in zijn geheel terug te zien en er staan bovendien extra bronnen op de betreffende pagina.
- Op www.delpher.nl zijn kranten, tijdschriften en radiobulletins uit recente eeuwen te doorzoeken. Zoektermen, bijvoorbeeld: 'Staatsmijnen' - 'mijn Maurits' - 'mijn Emma' - 'ongeval mijn' - 'DSM'.
- Op YouTube zijn verschillende films te vinden over de staatsmijnen. Gebruiker Roy Simons heeft bijvoorbeeld mooie filmpjes verzameld.
- Op de website van Chemelot, het huidige chemiecomplex in Limburg, is de geschiedenis van de mijnen beschreven. www.chemelot.nl, ga naar Community – Geschiedenis van Chemelot.
- De website van het Mijnmuseum: www.nederlandsminmuseum.eu, met daarop 'Koel-rock', liedjes van de 'koempels' of mijnwerkers.
- Op www.domanialemijn.nl is de geschiedenis van de steenkolenmijnen rond Kerkrade uitgebreid beschreven door een oud-mijnwerker. Met veel foto's.
- In de Canon van Limburg ontbreken de mijnen natuurlijk niet. Op www.canonvanlimburg.nl is een lemma te vinden, geschreven voor jongeren.

De locaties van de mijnen in Limburg

Legenda:

G1	Concessiegebied Staatsmijnen
G2	Gereserveerd voor Staatsmijnen
G3	Concessiegebied particuliere mijnen
NS	Nederlandse Spoorwegen
MS	Mijnspoorwegen
S	Schacht
C	Cokesfabriek
B	Staatsmijn Beatrix
M	Staatsmijn Maurits
E	Staatsmijn Emma
H	Staatsmijn Hendrik
ON	Oranje-Nassau
L	Laura
J	Julia
W	Staatsmijn Wilhelmina
WS	Willem-Sophia
D	Domaniale mijn
CM	Cokesfabriek Maurits
CE	Cokesfabriek Emma

Extra informatie

- Ad Knotter, *Mijnwerkers in Limburg. Een sociale geschiedenis* (Vantilt). Zie ook de recensie in Kleio 5, 2013.
- Wiel Kusters, *In en onder het dorp. Mijnwerkersleven in Limburg* (Vantilt). Zie ook de recensie in Kleio 3, 2013.